

УХВАЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням закритого акціонерного товариства "Перший Український міжнародний банк" щодо офіційного тлумачення положень статей 197, 201 Цивільного кодексу Української РСР і статті 1 Закону України "Про заставу"

м. К и ї в
20 квітня 1999 року
№ 2-у/99

Справа № 2-11/99

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Тимченка Івана Артемовича – головуєчий,
Євграфова Павла Борисовича – суддя-доповідач,
Козюбри Миколи Івановича,
Корнієнка Миколи Івановича,
Костицького Михайла Васильовича,
Малинникової Людмили Федорівни,
Мартиненка Петра Федоровича,
Мироненка Олександра Миколайовича,
Німченка Василя Івановича,
Розенка Віталія Івановича,
Савенка Миколи Дмитровича,
Селівона Миколи Федосовича,
Тихого Володимира Павловича,
Яценка Станіслава Сергійовича,

розглянув питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним зверненням закритого акціонерного товариства "Перший Український міжнародний банк" щодо офіційного тлумачення положень статей 197, 201 Цивільного кодексу Української РСР і статті 1 Закону України "Про заставу".

Заслухавши суддю-доповідача Євграфова П.Б. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. У конституційному зверненні виконуючий обов'язки голови правління закритого акціонерного товариства "Перший Український міжнародний банк" (ПУМБ) Виноградов М.П. від імені зазначеного банку, юридичної особи – суб'єкта права на конституційне звернення – просить дати офіційне тлумачення статей 197, 201 Цивільного кодексу Української РСР і статті 1 Закону України "Про заставу".

Відповідно до статті 94 Закону України "Про Конституційний Суд України" підставою для конституційного звернення щодо офіційного тлумачення законів України є наявність неоднозначного застосування положень Конституції України або законів України судами України, іншими органами державної влади, якщо суб'єкт права на конституційне звернення вважає, що це може призвести або призвело до порушення його конституційних прав і свобод.

2. Офіційне тлумачення положень статей 197 ("Уступка вимоги"), 201 ("Перевід боргу") Цивільного кодексу Української РСР і статті 1 ("Поняття застави") Закону України "Про заставу", як зазначається в конституційному зверненні, зумовлено Указом Президента України "Про заходи щодо підвищення відповідальності за розрахунки з бюджетами та державними цільовими фондами" від 4 березня 1998 року № 167/98, який був прийнятий і набув чинності відповідно до положень пункту 4 розділу XV "Перехідні положення" Конституції України.

Згідно зі статтею 197 Цивільного кодексу Української РСР уступка вимоги кредитором іншій особі допускається, якщо вона не суперечить закону чи договору або коли вимога не пов'язана з особою кредитора (частина перша). Не допускається уступка вимог про відшкодування майнової шкоди, викликані ушкодженням здоров'я або заповіданням смерті (частина друга). До набувача вимоги переходять права, що забезпечують виконання зобов'язання (частина третя). А відповідно до статті 201 цього Кодексу перевід боржником свого боргу на іншу особу допускається лише за згодою кредитора (частина перша). Новий боржник вправі висувати проти вимоги кредитора всі заперечення, оснований на відносинах між кредитором і первісним боржником (частина друга). Порука і встановлена третьою особою застава припиняються з переводом боргу, якщо поручитель або заставаодавець не виявив згоди відповідати за нового боржника (частина третя).

Поняття застави визначається в статті 1 Закону України "Про заставу". Застава – це спосіб забезпечення зобов'язань (частина перша). В силу застави кредитор (заставодержатель) має право в разі невиконання боржником (заставодавцем) забезпеченого заставою

зобов'язання одержати задоволення з вартості заставленого майна переважно перед іншими кредиторами (частина друга). Застава виникає в силу договору чи закону (частина третя).

Указ Президента України "Про заходи щодо підвищення відповідальності за розрахунки з бюджетами та державними цільовими фондами" був прийнятий з метою забезпечення своєчасного і повного надходження податків і зборів (обов'язкових платежів), неподаткових платежів до бюджетів і державних цільових фондів, зміцнення податкової та платіжної дисципліни, а також підвищення відповідальності платників податків і зборів (обов'язкових платежів), неподаткових платежів за виконання своїх обов'язків перед бюджетами та державними цільовими фондами. Зокрема, статтею 14 цього Указу встановлено, що "під час проведення розрахунків, у тому числі за експортними та імпорними операціями, не допускається уступка вимоги та переведення боргу незалежно від наявності угод чи фінансових зобов'язань між резидентами, а також між резидентами та нерезидентами".

3. Конституційний Суд України може відкрити конституційне провадження у даній справі в разі неоднозначного застосування положень статей 197, 201 Цивільного кодексу Української РСР та статті 1 Закону України "Про заставу" судами України, іншими органами державної влади, що могло б призвести або призвело до порушення конституційних прав і свобод закритого акціонерного товариства "Перший Український міжнародний банк". У конституційному зверненні таких випадків не зазначено. Наведене ж у конституційному зверненні "наявне неоднозначне застосування положень Цивільного кодексу Української РСР, Закону України "Про заставу" органами державної влади, як-от: Президентом України, Державною податковою адміністрацією України, Національним банком України" в дійсності є правотворчою діяльністю цих органів.

Суб'єкт права на конституційне звернення вважає, що існуючі протиріччя між згаданими положеннями статей Цивільного кодексу Української РСР, Закону України "Про заставу", Закону України "Про бюджетну систему України" та положеннями Указу Президента України від 4 березня 1998 року №167/98 можуть бути усунені Конституційним Судом України шляхом офіційного тлумачення цих положень. Однак відповідно до статті 150 Конституції України тлумачення указів Президента України не належить до повноважень Конституційного Суду України.

Враховуючи наведене та керуючись статтею 150 Конституції України, статтями 45, 50, 94 Закону України "Про Конституційний Суд України", Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням закритого акціонерного товариства "Перший Український міжнародний банк" щодо офіційного тлумачення статей 197, 201 Цивільного кодексу Української РСР і статті 1 Закону України "Про заставу" на підставі пункту 2 статті 45 Закону України "Про Конституційний Суд України" – невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України та Законом України "Про Конституційний Суд України".

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною і не може бути оскарженою.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ